

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-Moste — Uprava: Poljska pot 38, Ljubljana-Moste — Mesečna naročnina 4 Din; za Ameriko mesečno 8 Din; za ostalo inozemstvo 7 Din.

Za enotnost razrednega strokovnega gibanja

Samo mesec dni manjka do kongresa URSSJ, glavne inštanice vsega razrednega strokovnega gibanja v Jugoslaviji. Vsaka tri leta se sestaja kongres URSS-a in vsakokrat za tri leta določi smer vsega delovanja razrednega strokovnega gibanja. Tako bo tudi ta kongres dal sklepe glede vseh sindikalnih vprašanj, ki bodo veljali do prihodnjega kongresa, to je cela tri leta. Ali more biti zaveden delavec in strokovna podružnica, ki se ne bi zavedala, kake velike važnosti je ta kongres in kako važno je kakšni bodo sklepi, ki bodo na njem sklenjeni?

Ravno zaradi te važnosti kongresa tlači vsakega zavednega strokovnega delavca velika skrb ali bo kongres odgovoril na vsa ona vprašanja, ki jih današnje stanje strokovnega gibanja tako živo postavlja. Posebno velika skrb nas muči, kaj bo kongres ukrenil glede najvažnejšega vprašanja, na katero mora odgovoriti, to je: **vprašanje enotnosti razrednega strokovnega gibanja.**

Vsakemu delavcu je jasno, da tako ne more in ne sme več naprej. Delavci bežijo iz strokovnih organizacij, organizacije razpadajo, ali so pa neaktivne in osamljene, nesposobne voditi vsakdanji boj delavstva, nasprotniške, pod tujim vplivom stoječe in razbijaške organizacije pa rastejo. Ali res ne vidijo vsi, da gredo po tej poti strokovne organizacije v razpad, delavstvo brez organizacije pa v poraze in bedo? Samo slepec ali pa zavestni škodljivec mora zapirati oči pred tem žalostnim stanjem.

In vendar je to težko stanje tako lahko popraviti. Treba je samo združiti razbite sile, treba se je sporazumeti glede skupnega dela in naše strokovno gibanje bi se razrastlo in razvilo kakor se ni še nikoli tako. Mi smo poskušali odstraniti vse ovire za skupno delo, javno smo v članku povedali, katere napake morajo odpraviti prijatelji enotnosti, da bo postavljeno zaupanje med različni tabori in da bo lahko priznalo do enotnosti. Mi delamo v resnici na tem, da se te napake, ki so enotnost in zaupanje ovirale, odstranijo.

Uspeh tega ni izostal in marsikdo, ki je bil prej proti sporazumu in enotnosti, je danes za enotnost. Vendar je žalostno, da še večina današnjih strokovnih funkcionarjev v našem gibanju odločno odklanja vsak sporazum. Prav zato se bojimo, ali bo kongres pravilno odgovoril na glavno vprašanje, ki bo na njem postavljeno, to je ravno vprašanje sporazumne vpostavitve enotnosti.

Delegatom strokovnega pokreta v Sloveniji, ki bodo šli na ta kongres, lahko v imenu večine slovenskega delavstva rečemo: **enotnost je glavno.** Kongres mora biti enoten in vsi sklepi v duhu enotnosti. Glejte bolj na-

»Straža v viharju« nadaljuje s svojim delom

»Straža v viharju« odgovarja na našo obtožbo »Nepričakovana sorodnost z denunciacijo« na isti način kot je prvič pisala o nas. Zato naj vsak pogleda našo 10. številko, pa bo videl, kaj mislimo o »Straži v viharju«. Le še bolj hinavsko zavija oči in pravi: Zakaj pa si nadevate venec mučenišтва, zakaj kričite: »Denuncirajo nas, oblast kličejo na nas, naj nas ustavi,« saj mi vam nič nečemo, saj mi vas ne bomo ustavili, to bodo drugi storili. Saj ste sami krivi, ker tako pišete, mi pa smo nedolžni. Človek ne more najti pravega izraza, da bi pokazal, kako nizko in umazano je pisanje »Straže v viharju«. Poglejmo samo tale odstavek:

Je res čudno in zanimivo povrh, da dobita dopisnika »Proleterja« in »Delavskega lista« včasih ob isti priliki isto navdahnjenje, da zapišeta v dva različna lista, od katerih eden izhaja tam nekje v Belgiji, drugi pa pri nas, iste besede, kot n. pr. »pristavljanje piskrčka«, »dol s fašizmom«, »živela demokracija«.

Kaj naj človek na to reče? »Pristavljanje piskrčka« nismo vzeli ne iz Moskve ne od kod drugod, ampak od **trboveljskega dopisnika »Delavske politike«**. »Dol s fašizmom«, »živela demokracija« pa sta gesli, ki jih rabi ves demokratičen svet, odkar je fašizem prišel na oblast v Italiji. Te parole kličejo španski, francoski, kitajski, češki in drugi predsedniki vlade, sam predsednik USA Roosevelt vpije »dol s fašizmom«, »živela demokracija«. Samo »Straža v viharju« ve iz zanesljivih virov, da je »Delavski list« dobil ti dve paroli iz Moskve specielno za svojo 3. in 4. številko.

Kaj naj res človek na to reče? Ali imamo opraviti z največjimi nevedneži ali pa s podlimi obrekovalci? Na napade »Straže« zaradi vsega tega ne bomo več odgovarjali.

Najbrž bi dr. Alfred Šerko, univerzitetni profesor, lahko da-

nes ponovil, kar je lani rekel o »Straži v viharju«. Tudi takrat je »Straža« fantazirala o komunističnem poreklu iger »Tujega deteta« in »Veselega vinograda«, katere je baje poslal inž. Guštinčič vprav iz Harkova v Rusiji. Takrat je dr. Šerko javno napisal:

»Ker se ponaša »Straža v viharju« kot akademski list, naj mi bo kot predavatelju forenzične psihopatologije dovoljeno tole vprašanje:

Od kedar so akademiki, ki izdajajo »Stražo«, tako strahovito prismojeni, da pišejo ali vsaj dopuščajo pisati v svoj list take fenomenalne budalosti — in kdo je kriv temu?

Dr. Alfred Šerko.

Mislil k tem le še to, da tu ne gre samo za neumnost, ampak tudi za vse hujše stvari. Omenjam samo še, da pri »Straži« sodelujejo celo univerzitetni profesorji kot n. pr. dr. Ušeničnik in dr. Ehrlich.

Žal mi je prav resnično, da si »Straža v viharju« za svoje ogabne napade na nas lahko pomaga s Strokovno komisijo in njenimi resolucijami. »Straža« prinaša »mišljenje starih socialistov« t. j. odlomke iz resolucije Strokovne komisije, češ: poglejte, kaj pravijo naši dobri socialisti o »Del. listu«, tudi oni namigujejo na to, kdo financira ta list, tudi oni so proti njemu, res je, uničiti ga je treba. Jaz mislim, da večje klofute in večje sramote za socialista ne more biti, kot je to, če ga »Straža v viharju« vzame za zaveznika. Rad bi tudi vedel, ali nas bo še kdo napadal, da smo se prodali JRZ.

L. F.

DELAVSKI PEVSKI KONCERT se je vršil v Zagrebu, na katerem so nastopila delavska pevska in glasbena društva, in katerega je obiskalo okrog 5000 ljudi. To kaže visoko zanimanje delavstva za kulturno življenje. O vprašanju delavske kulture v Sloveniji bomo še pisali.

in za katerim stoji vse francosko delavstvo, ravno zato, ker je za enotnost delavstva. Ne hodite po poti onih voditeljev angleških Trade unionistov, ki so se izrekli proti enotnosti in katere zato hvali ves fašistični in reakcionarni tisk.

Delavstvo pa na kongres ne sme samo mirno gledati, ampak mora podpreti akcijo za enotnost in strokovni sporazum. Ne sme biti ne podružnice ne podružničnega odbora, ki se ne bi do kongresa izrazil ali je za enotnost, to je za sporazumno rešitev vseh sporov v našem gibanju, ali proti enotnosti, t. j. za nadaljevanje razdora in borb v našem pokretu. Ni pri tem najvažnejše iskati krivce (glavni krivec je neenotnost) ampak izjaviti se: za enotnost ali proti njej. To je zel-

Na Vzhodu

Šanghajsko predmestje Čapej gori. Zavzeli so ga Japonci. Šanghaj je popolnoma obkoljen. Kitajske čete se bore za vsako ped zemlje in se umikajo. Japonci dovažajo vsak dan nove sile.

Na severu v pokrajini Šansi je kitajska osma armija dosegla zopet uspehe in prišla že do meje pokrajine Čahar. Japonci postajajo radi neuspehov v Šansiju vedno bolj divji. Uporabljajo na veliko strupene pline in bombe »dum-dum«. Kitajci so trdno odločeni, da se bore do konca in vzorno disciplinirani.

Japonski pogoji za mir, ki so bili predloženi Čangkajšku:

1. Kitajska mora priznati Notranjo Mongolijo za neodvisno državo.

2. Kitajska mora priznati, da ima pet severnih kitajskih provinc pravico, da osnujejo svojo obliko države.

3. Japonska bi vrnila Kitajski tista področja pri Šanghaju, ki bi jih Japonci zavzeli do zaključka premirja.

4. Japonska mora dobiti posebne pravice na vsej kitajski obali do meje francoske Indokine.

5. Kitajska mora izstopiti iz Društva Narodov.

6. Kitajska mora predati svoje letalstvo Japonski.

Kitajci so predloge odbili — kateri svobodoljubni narod bi jih sprejel?

Konferenca devetih

V kratkem se bo vršila v Bruslu konferenca devetih držav.

in Zapadu

Zakaj je padla severna fronta

Minister republikanske narodne obrambe je izdal poročilo, v katerem navaja vzroke, ki so dovedli do padca severne fronte. V poročilu pravi med drugim, da je severna fronta bila že od vsega početka državljanske vojne radi izoliranja v zelo neugodnem položaju za obrambo. Pomanjkanje vojnega pristanišča, je posebno otežkočalo republikansko

lo važno, da bodo delegate iz Slovenije spremljale na ta kongres številke: toliko in toliko organiziranih delavcev v Sloveniji je za enotnost in sodružni lojalni sporazum, toliko in toliko delavcev pa je bilo proti vsakemu sporazumu in proti enotnosti. Delegati bodo poznali voljo slovenskega delavstva in vsem iskrenim in poštenim delegatom bo olajšana odločitev na kongresu.

Delavci! Vprašanje enotnosti ni torej samo stvar kongresa in kongresnih delegatov, ampak od vsakega zavednega delavca mnogo zavisi, ali bo letošnji kongres potekel v duhu enotnosti, ali se pa bomo zopet tri leta med seboj prepirali in zmerjali ter izključevali, medtem ko nas bo sovražnik vedno hujše tepel po glavi.

Njen namen je: najti mirno rešitev v japonsko-kitajskem sporu, ali pa vsaj preprečiti samovoljo zmagovalca nad premaganem v tej vojni; zaščita interesov tujih držav na Kitajskem in obramba ozemelj, ki meje na bojna polja. Poleg devetih sil, ki so 1922 podpisale Vašingtonsko pogodbo (Združene države Amerike, Belgija, Anglija, Kitajska, Francija, Italija, Japonska, Nizozemska, Portugalska) so pozvane na konferenco tudi tiste, ki so pozneje k pogodbi pristopile (Švedska, Norveška, Danska, Bolivija, Meksiko ter Nemčija). Japonska pa je že naprej odpovedala svoje sodelovanje na tej konferenci, češ da se lahko spor reši samo med njo in Kitajsko, ki naj bi vendar že uvidela, da želi Japonska le uničiti boljše življenje, potem pa iskreno prijateljsko sožitje s Kitajsko. Japonska pa računa, da se bo za njene interese zavzela na konferenci Italija. Sodelovanje je odpovedala tudi Nemčija, ki noče sodelovati v protijaponski akciji.

Pelestina

Upor Arabcev proti Židom in angleški vladi divja naprej. — Arabci se poslužujejo terorističnih dejanj, da bi dosegli svoj men. Italija, ki ima interes na slabljenju Anglije, krepko podpira to arabsko »osvobodilno« borbo.

akcijo. Irun je padel radi tega, ker ni mel dovolj municije, a njegov padeč je pomenil začetek kolebanja severne fronte.

Za tem je postalo vojaško področje pokrajina Baskov, ali tudi ona se ni mogla uspešno braniti brez avijatič. Radji tega je Bilbao tudi padel. Odpor se je zmanjšal v kljub ofenzivi na Madridski fronti, ki je bila započeta ravno zato, da bi se razbremenila in olajšala severna fronta. Odpor Santandra ni bil takšen kakršen se je pričakoval, a umik v Asturiji se ni izvršil v času, ki ga je vlada označila. Vzrok temu je politične narave, katerega bo treba še podrobno razjasniti. Na koncu svojega poročila pravi minister narodne obrambe, da se še vedno nahajajo izolirani deli teritorija, na katerem se bore vladne čete, ter da so se pogoji sovražnika za borbo spremenili. Ne podcenjujmo moč upornikov izraza minister čvrsto upanje, da bo nezlomljivo upanje republikanske armade zasiguralo končni triumf.

Zavzetje Asturije

Iz Londona poročajo: Po informacijah iz raznih virov se ocenjuje moč nacionalističnih čet, ki so zavzele Asturijo na 100.000 ljudi; od teh je 40.000 Italijanov, 3000 nemških strokov-

Škofovska konferenca

njakov, 9 portugalskih oddelkov s po 800 mož, 4000 Arabcev, torej 54.000 tujcev in 46.000 Špancev.

Notranje posojilo Valencijske vlade poponoma vpisan

Republikansko finančno ministrstvo sporoča, da je posojilo, katerega je vlada razpisala pred nekaj dnevi v pokrajinah, ki so pod njeno oblastjo, popolnoma vpisano. V svojem manifestu konstatira vlada z zadovoljstvom, da so pri vpisu posojila sodelovali vsi družabni sloji.

Špoštovanje mednarodnih dogovorov

Po sporazumu o akciji protigusarstvu v sredozemskem morju, napadi »neznanih« ladij in avijonov niso prenehali. Nedavno je nek avijon potopil francosko tovorno ladjo blizu Balearskih otokov; v bližini afriške obale pa je bila potopljena nemška ladja. Tako, da se v Sredozemskem morju dejansko vrši vojna brez vojne napovedi.

Odbor za »nevmešavanje« seje . . .

Vedno jasnejše postaja, da so odbor izrabile nekatere države za to, da premotijo in potolažijo vest demokratičnim silam in s svojo krepko pomočjo med tem pomagajo generalu Francu do zmage. Italija in Nemčija na vse možne načine skuša doseči, da se prizna general Franco za vojskujočo silo in ne za upornika. Sovjetska Rusija pa zahteva, da se najprej umaknejo dobrovoljci. Kljub temu, da se je toliko umaknilo, da v vprašanje priznanja generala Franca ne bo glasovala niti za niti proti, pa Nemčija in Italija zahtevata, da se Rusija izjavi. Ako bi Rusija pristala na italijanski predlog, bi bila pomoč priznanemu Francu še bolj izdatna, ako pa glasuje proti, jo hočeta Italija in Nemčija pred svetom napraviti krivo za vojno v Španiji. Tako je delo odbora zopet na mrtvi točki.

Židje in konjsko meso

»Naši germanski praocetje so jedli konjsko meso, toda krščanstvo, ki so ga ustvarili Židje, je začelo kampanjo proti tej sijajni hrani. Zato upamo, da bo uničenje židovskega vpliva v Nemčiji privedlo ponovno do ugleda konjsko meso, kot tipično germansko hrano.«

Dr. Noffkess, nacion. socialist, zdravnik iz Düsseldorfa.

Konferenca katoliških škofov Jugoslavije se je vršila 6 dni v Zagrebu. Zavzela je stališče do konkordata, uredila vprašanje Katoliške Akcije v Jugoslaviji, izrazila svoje simpatije s preganjanimi nemškimi katoliki, pa tudi popolno solidarnost s stali-

šcem španskih škofov do dogodkov v Španiji; strašne razmere, ki vladajo danes na svetu pa ne bodo spremenile niti krvave revolucije, niti nove poganske vere, niti človeška znanost, ampak samo popolni povratek h Kristusovemu evangeliju.

PRIJATELJI »DELAJSKEGA LISTA«, KI OBISKUJETE LJUBLJANSKE KAVARNE

V ljubljanskih kavarnah dobite vse mogoče časopise med drugimi tudi najreakcionarnejše. Tako »Del. politika« poroča, da ponekod natakariji sami prinašajo »Völkischer Beobachter«, »Führerrevue« list nenaročenega na mizo. Naš »Delavski list« pa je večina kavarn vrnila, ko smo jim ga poslali!

Zahtevajte v vsaki kavarni »Delavski list«!

PREOBREMENITEV ŽELEZNIČARJEV V SLOVENIJI

Kakor poroča »Slovenija«, se je število uslužbencev državnih železnic povečalo v zadnjih dveh letih za 8.628 v celi državi. Torej od 71.200 na 79.828. V Sloveniji pa je to število v tem času zrastle od 9.392 na 9.549 ali za 157 novih uslužbencev. To se pravi, da je v celi državi za 12,12% novih železničarjev, v Sloveniji pa za 1,67%.

Od vseh novo nastavljenih uslužbencev nima ljubljanska direkcija niti 290.

Dva praznika

28. oktober slavi Čehoslovaška republika kot svoj največji narodni praznik. Na ta dan je bil l. 1918 proglašena njena neodvisnost in svoboda. Konec je bilo tujega jarma in bratska država se je pod vodstvom prezidenta Masaryka razvila v trdno demokratično državo, ki je obenem največja garancija za mir. Istega leta, 29. oktobra pa smo doživeli svoje vstajenje tudi mi Slovenci. Tudi nam je 29. oktober naš narodni praznik, ko smo na razvalinah Avstro-Ogrske monarhijsvobodno zadihali. Slovenski narod pa tedaj še ni bil zrel za svobodo.

Drobne vesti

Francoski bojvnik v Jugoslaviji. V Jugoslaviji so se te dni mudili francoski častniki in vojaki, ki so pomagali v svetovni vojni zrušiti avstro-ogrski jarem. Kot predstavnike bratske Francije jih je ljudstvo povsod pristrčno sprejelo. Sprejem v Beogradu se je spremenil v pravo manifestacijo za demokratično zavezništvo Francijo.

Znižanje plač železničarjem v USA. Ker so železniške kompanije odbile zahtevo zvišanja plač so železničarji zagrozili s stavko, katero bi se tudi izvedlo, a je posredoval arbitražni odbor in se je spor mirno poravnal. Po razsodbi tega odbora se je zvišalo plače železničarjem za 6 in pol odstotka, kar je zmanjšalo kompaniji 30 milijonov dobička.

Stavka avtobusnih nameščenecv v Vašavi. Koncem septem-

bra so stopili v stavko uslužbeni avtobusnega podjetja poljskega glavnega mesta Vašave in okolice, ker se vodstvo ni držalo določb kolektivne pogodbe, sklenjene pred pol leta in ker je tudi odpustilo 11 oseb. Da se izogne sporu, so se vršile že pred tremi tedni pogajanja med vodstvom in sindikatom uslužbencev, toda zaman. Uslužbenstvo je zato stopilo v stavko in zasedlo garaže. Drugi dan stavke se jim je pridružilo tudi uradništvo tega podjetja. Da bi oplašilo nameščence, je vodstvo izdalo naznanilo, da so vsi nameščenci odpušteni in zahtevalo, da osebje zapusti svoje mesto. Toda grožnje niso nikogar oplašile. Po dveh dneh se je stavka končala s popolnim uspehom nameščenecv in uradnikov. Vodstvo je moralo podpisati zapisnik, v katerem se zavezuje, da bo upoštevalo kolektivno pogodbo, da bo zopet nastavilo 11 odpuščenih oseb in da ne bo nihče kaznovan radi soudeležbe pri stavki. Podjetje je bilo celo prisiljeno plačati vsem nameščencem plačo tudi za ta dva dni stavke.

Japonski minister policije je prepovedal petje narodnih pesmi za časa trajanja vojne s Kitajci, ker da niso dovolj bojevit in delujejo škodljivo.

Posebno sodišče za zaščito države v Rimu je obsodilo 14 antifasistov iz pokrajine Erupoli radi komunizma. Osvaldo Magarville je bil obsojen na 18 let robije, Benassa in Munenina na 14, a Bagnoli na 10 let robije, vsi ostali pa na 2 do 8 let konfincije.

Agitirajte za naš tisk!

Dr. Ivo Štampihar:

Med pariškimi kovinarji

V teh utrdbah je razstava spominkov na dni groze, ostanki velikih nemških granat, plinskih mask, zarjavelih pušk, čelad itd. Dovoljeno pa je tudi obiskati del podzemeljskih hodnikov, v katerih veje moker, vlažen in zadušljiv mraz. Slabotna razsvetljava te spremlja tako, da komaj, komaj razloči svarilne napise, ki ti pripovedujejo, da bi se podal v temne postranske prostore. Čeprav se glasijo vsi napisi v smislu, da je nevarnost v tem, ker še niso odstranjeni vsi izstrelki iz časa vojne, se te poloti vendarle sum, da ni to nevarnost, temveč v »tihu likvidaciji« brez opozorila, če se boš kljub prepovedi drznil vstopiti v prepovedan prostor. Izučeni po vpadu Nemcev v veliki vojni so Francozi utrdili vso svojo vzhodno mejo, toda tako, da niso utrdbe nikjer vidne, še manj pa dostopne. Med tem, ko sem ogledoval, kar sem smel videti, sta vojaka večerjala. Imela sta solato, polento, svinjsko meso, sadje, kruh in temno vino; pri poslovtvi sta tudi povedala, da služba ni težka in naporna, pač pa — s pogledom na morje križev na pokopališču, žalostna, otožna.

Sonce je že zašlo, ko sem stopil spet na prosto. Medlo-jasni večer ob tem svetilniku, razgled na otrplo pokopališče in čez njega na druge, prav tako znamenite griče (Vaux, Mort-homme itd.), ploske, nizko poraščene in mrtvo tihe, se je polagoma strnil v trdoto zavesti vojne groze in zločina nad človeštvom. Verdunska okolica je najsilovitejši spomenik propagande proti vojni, spomenik miru, ki ga je človeštvo strahovito drago plačalo: z dvema milijonoma padlih Nemcev in Francozov. Na vso upravičeno slavo, ki se je tu nagnila na francoski odpor proti napadalcu, pritiska teža gornje številke smrtne žetve med vrstami francoskih in nemških delavcev in kmetov, ki so tu padli, da bi ne bilo — več vojne. Od tega vtiska do sklepa, obiskati današnje francoske delavce, je bil samo — en korak. In kam drugam naj se obrnem, kot na kovinarje, strokovne sorodnike — jeseniškega delavstva.

Toda v Parizu, kamor sem dospel v soboto 14. avgusta t. l. iz Compiègne-a (kjer sem se ustavljal v kraju, kjer je bilo sklenjeno dne 11. novembra 1918 ob enajstih dopoldne premirje), se je tujcu prvi čas težko znajti. Bil sem navezan na svojo družbo, ki je imela iz domovine na-

slov za gostilno sredi mesta. In res smo za Louvre-om v mali prečni ulici »de l'Echelle« (ulica lestvice) na št. 8 našli »la taverne Lyonnaise« (lionsko gostilno), katere lastnik, g. Vincent, je bil poročen s Slovenko z Bleda. V tej gostilni naročiš lahko vse v slovenskem jeziku, samo na drobno plavalaso gospo za pultom e moraš obrniti. Cene so v primeri s kakovostjo jedil zmerne, ne smeš pa pozabiti, da se nahaja gostilna v prvem pariškem okrožju »Louvre«. Zato, ker se je dalo z gospo tako dobro spoznameti, je bil pa g. Vincent prvi Francoz, ki ga nisem razumel, tako »svoje« francoščino je govoril. Pač pa mi je preskrbel po daljšem iskanju — okrog 15. avgusta je pritisnilo v Pariz skoro milijon obiskovalcev natenkrat — hotelsko sobo v bližini. Potem je bila prva skrb videti razstavo, ki je bila prvotni nagib potovanja, in tako je preteklo — med ogledovanjem Pariza, ki je sam na sebi razstava — šest dni, preden sem se 20. avgusta t. l. znašel na dvorišču »Kovinarjevega doma«. Zdaj pa k tistemu — presenečenju!

S. Gautier je sedel h krmilu, k njemu sta se pa stisnila oba Madžara, delegata kovinarske organizacije v Budimpešti. Zadaš smo zmašili v voz oba Amerikanca, ki su ju poslali kovinarji z obale tihega oceana v Pariz, in z menoj vred še tri, med temi tudi s. Doury-ja. Med vožnjo se ni dalo veliko govoriti, vendar je delegat iz Budimpešte neprestano klepetal. Zadaš nam je s. Doury od časa do časa omenil, kje smo, to pa posebno zaradi tega, ker smo se vozili precej časa skozi predmestje St. Denis, koder je še pred kratkim županovo Doriot, ki se je iz komunista predesnil (nasprotje od preleviti se) v fašista in ustanovil svojo stranko: francosko ljudsko stranko (PPF). Vlada ljudske fronte ga je odstavila, ker so prišli na sled, da je manipuliral z denarjem županstva, pri vnovičnih volitvah je pa propadel; na to je odložil poslanski mandat v parlamentu, ki ga je pri dopolnilnih volitvah tudi zgubil. Značilno je, da tega politika delavske množice zaničujejo, dočim se iz polkovnika de la Rocque-a rajše norčujejo. — Zadnje imenovani je pa drugače res že na sebi smešen.

(Dalje prih.)

Jugočeška, delniška družba v Kranju je imela 22. oktobra t. l. občni zbor. Čisti dobiček družbe za leto 1936 znaša 4.827.030 Din.

D. Pleš:

Lipetove štorje

V skušnjavah.

Lipe je nerad mislil na prestane bridkosti, ki so bile največ zapopadene v stradanju in klatenju brez doma. Križaril je križem krašem po prelepi, srčno ljubljani domovini, iskal dela za svoje krepke roke in kruha za zdrav želodec. Tu pa tam je našel drvo in očistil zasmrajene kanale, zagrabil je za vse, samo da se ni opotekal od lakote. Večkrat po več dni ni pokusil toplega jedila, marsikdaj je skoraj pozabil, kako hrešče trde krušne skorje pod trdimi zobmi. V vodo pa vzlic vsemu ni skočil, Medvedja vas ni imela jezer in ne tako širokih potokov, da bi se vaščani navadili na kopanje. Duše jim je očistil gospod župnik, a telesa so si umili v lastnem znojju. Zato Lipe ni silil v vodne vrtince, nikdar mu ni kanilo v glavo, da bi v valovih skrajšal svoje bedno popotovanje po dolini solz.

Nekaj drugega mu je včasih rojilo po butici. Če je hodil mimo bogato založenih izložb in cedil slino ob dobrotah za debelim steklom, ga je prijelo, da bi odprl veliko okno in se založil vsaj za prvo potrebo. Koliko stvari počasi strohni in segnije, je mislil, ljudje pa samo ogledujejo. Mar bi se vsi najedli in oblekli? V časopisih je bral, da veletrgovci zažigajo ali pa mečejo v morje kavo, žito, moko, volno in podobne človeške potrebe, pa kar ni verjel. Narobe svet! Naj bi razdali med ljudi! Čudni so gospodje tam v

širokem svetu! Čudni in nespametni, je tuhtal in potuhtal, da so najbrže tudi v njegovi mali domovini taki tiči, ki rajši uničijo kakor da bi kaj dali. V najhujših dneh je razmišljal, kako bi se prikradel do njihovih skladišč. Če bi jim pospravil nekaj tiste zaloge, ki jo bode nosili v Savo ali Dravo, bi jim prihranil prevozne stroške. Če bi jim imelo kaj segniti, pa odpade čiščenje prostorov in pospravljanje pokvarjene robe. Samo malo bi prebrkljal in pregledal, kaj je v nevarnosti, da zapade škodi in tako rešil dobrote vsaj zase. Zgube bi nihče ne utrpel, njemu bi pa veliko pomagalo. A on je vendar človek in že po Adamu brat vsem ljudem, tudi tistim, ki imajo kaj pod palcem in v skladiščih.

Nič, to je tavnala je modroval sam zase.

Premagal se je in trpel pomanjkanje. Njegovo trdnost v premagovanju grešnih poželenj so krepile v glavnem tri stvari:

1. Ni se maral izpostavljati velikim nevarnostim za tvegano reč.
2. Nerad bi si zavalil hlod pod noge in si uničil bodočnost.
3. Ni se maral pregrešiti zoper četrto, sedmo in peto božjo zapoved.

O vlomilcih je čital in čul, da katerikrat nalete tudi na prazne blagajne. Kadar pa se jim kaj posreči, je naglo za njim ioblast in jih zgrabi za vrat. Če bi Lipe nepovabljen šaril po izložbah in skladiščih, bi hočeš nočeš moral zlezti v vlomilski stan. Noben gospodar ne pušča odprtih vrat do svojega premoženja, zato je treba udreti. Morda bi zaman vlomil. V srečnem slučaju bi lahko kaj odnesel, a kaj če bi ga pri-

jeli! Pendrek je trd, verige najbrže tudi, ležišče in post prav tako. O poslednjih dveh jetniških milostih je večkrat bral, ko so časopisi razglašali sodbe. Rešil bi se jih le z največjo srečo. Ta se ga pa ni držala. Policija ima vendar pse in celo po prstih prepozna zločinca. Lipe je čul o nekakšnih detektivih, ki so vsepovsod, da jim nihče ne uide. Stražnika človek vidi, detektiva pa ne. Kar iz tal zraste, Lipe je bil zelo radoveden, kako izgleda takšen tič. Ni mu pa maral priti v roke. Zato je rajši zategaval pas kakor da bi za prgišče dobrot postavil vse na kocko in se prevrnil v nevarnost.

Zapečatili bi ga in zaznamovali za vselej. Bridko se je nasmehnil ob tej misli in obnemogel sedel v travo. Pas je bil že zdavnaj zategnil do zadnje luknje. Premagala ga je bridkost, da je zadremal. Sanjal je, kako nosi pečat storjenega greha. Izpustili so ga iz kaznilnice. Iskal je zaslužka in pri tem paletel na gospodarja, pri katerem bi lahko ugriznil v kruh.

»Kje si do zdaj delal?« ga je vprašal rejen možakar.

»V Medvedji vasi.«

»Kaj si bil?«

»Pastir.«

»Do teh let?«

»Ne, ne, gospod. Ze dolgo je tega, ko sem jo pobral iz Medvedje vasi. Aaa...«

Kecku se je zateknilo. Gospodar je pa silil vanj, naj vendar pove, kaj je še počel v življenju, kajti od zraka nihče ne živi, kdor nima bogatega strica v Ameriki ali pa denarja v banki.

(Dalje prih.)

Naše gibanje

Za spoštovanje principa proletarske demokracije

Pod tem naslovom prinaša glavni organ URSSa, pokr. odbora za Hrv. in Slav. članek za ureditev razmer v naših strok. organizacijah. Prinašamo oni del članka, ki se peča z razmerami v Sloveniji.

Razredne delavske strokovne organizacije v Hrvatski in Slavoniji so izvedle v glavnem v svojih organizacijah princip proletarske demokracije in se postavile v obrambo delavskih interesov ter s tem ustvarile predpogoje, da so postale zahteve teh organizacij in delavcev, organiziranih v njih, istočasno tudi zahteve neorganiziranih delavcev in delavcev, organiziranih v HRSu. Te organizacije so ustvarile predpogoje, da ti delavci ne gredo v nasprotne sindikalne organizacije, ampak ravno v razredne, kamor tudi spadajo.

Čisto drugačne razmere in rezultati pa so v Sloveniji, Bosni, pa tudi v Srbiji. Konkretno: Slovenija je eden najmočnejših industrijskih centrov in ima zato tudi prvo generacijo proletarijata, med tem ko so po drugih krajih v večini delavci, ki so pravkar prišli iz vasi. Do preteklega leta je bilo v Sloveniji organiziranih 60% tekstilcev v Splošni delavski zvezi. SMRJ je imel organiziranih okoli 3000 delavcev, ki so bili zaposleni v glavnih kovinarskih podjetjih. To je bil krepak steber organiziranega delavstva v razrednih delavskih strokovnih organizacijah. Napram močnemu razrednemu delavskemu strokovnemu gibanju z 8000 organiziranih delavcev v Strokovni komisiji, so imeli klerikalni sindikati vsega okoli 4000 delavcev.

Danes pa stoji stvar obratno. Radi kršitve principov proletarske demokracije v vrhovih Splošne delavske zveze in v Zvezi kovinarjev, je prišlo do formalnega razsula razrednega delavskega strokovnega gibanja v Sloveniji. Kako je do tega prišlo? Preteklo leto so tekstilci in kovinarji zahtevali in stopali v akcije. Ti štrajki so bili večje obsega in različni od profesionalnih štrajkov v poedinih malih strokah ali delavnicah. Ta gibanja so jasno izzvala tudi močan odpor podjetnikov. Vrhovi v Splošni delavski zvezi in Zvezi kovinarjev so izgubili glavo. Niso ustvarili predpogojev za akcijsko enotnost s krščanskimi sindikati ali vsaj delavci. V splošnem napadu podjetnikov so pa ocenili položaj tako, da niso sposobni voditi tega gibanja. Delavci so bili drugega mnenja. Oni so verovali v svojo moč in tako je prišlo do spora i v vrhovih i med delavci in vrhovi.

Princip delavske demokracije je bil zamenjan s kruto in enostransko disciplino poedincev v vrhovih in oni so se postavili na to stališče in rešili to vprašanje z odredbami o umiku na fronti gibanja in z izključevanjem funkcionarjev, delavcev in organizacij, ki se niso s tem strinjale. Rezultat zgrešene delavske demokracije in napačnega razumevanja borbe delavskega razreda in nezaupanje v moč delavcev je bil ta, da je bilo na kongresu Splošne delavske zveze zastopanih 1914 članov in 22 delegatov! Zveza kovinarjev v Sloveniji je padla na okoli 700 članov od 3000! Delavci v Sloveniji niso proti organizaciji. Oni hočejo organizacijo. Toda, ko v svojih organizacijah niso našli polne zaščite, radi česar so v organizaciji šli, in sicer zato, da zaščitijo svoje lastne interese, tedaj so deloma prešli v organizacije krščanskih sindikatov, a drugi ogromni del stoji izven vsake organizacije.

Takih primerov bi lahko navedli mnogo iz preteklosti in sedanjosti. Toda naš namen ni, da bi brskali po zgodovini. Naša iskrena želja je, da se tem dejstvom pogleda v obraz, da se ugotovi tudi vzroke teh dejstev, da se odpravijo ti vzroki in pripelje delavski razred na tisto stopnjo in na tisto mesto, ki mu je tudi zgodovinsko namenjeno.

Z vsemi temi vprašanji se mora kongres URSSja nujno baviti in ustvariti s svojimi odloki predpogoje za njihovo pravilno rešitev. Kajti samo od pravilne rešitve teh vprašanj je odvisno, ali bo naš razredni delavski strokovni pokret pridobil na svoji udarni sili in postal kot celota močan faktor delavske zaščite, ali pa bo šel v obratni smeri, z slabljenjem razrednih delavskih strokovnih organizacij.

Danes se nahajamo pred splošnim napadom industrijscev in delodajalcev na razredno delavsko gibanje. Ako ne ustvarimo predpogojev za odpor proti temu napadu, bomo odgovorni pred zgodovino in pred delavskim razredom za naša dejanja. Zato se pravočasno zdravimo, zato okrepimo naše notranje edinstvo, okrepimo disciplino, predvsem pa

ustvarimo v praksi princip proletarske demokracije! Naučimo se iz stičnih napak, iz preteklosti Nemčije itd. vsaj tisto, kar so se naučili naši tovariši v Franciji!

Stavbinci

LJUBLJANA

Pri podjetju Gabrijelčič je bila izglasovana angleška sobota po podpisu kolektivne pogodbe in sicer: na dan predjuma se dela do 5. ure popoldne, na dan plače pa do 1. ure popoldne.

Dne 16. okt. je bil slučaj, ko smo delali na Primorju. Stavbenik je sklenil pogodbo, da se delo izvrši do sobote, t. j. 16. okt. Ker pa so vremenske nepravilnosti onemogočile, se je skušalo to nadoknaditi na priganjaški način. Zvečer naj bi se nategnilo pol ure, zjutraj pa pol ure in vse to na račun vremenskih nepravilnosti ter brez procentov. Ker so se pa delavci temu sistemu uprli, je prišlo gori omenjenega dne do prerakanja. Delovodja Gabrijelčič je zahteval, naj bi se mesto do 1. ure pop. delalo do 6. ure zvečer, češ, ker je bil dež.

Ker pa so delavci upravičeno zahtevali izvajanje določil kolektivne pogodbe, je delovodja ves besen nahrulil delavce, da se mora delati dokler ni delo končano, t. j. v soboto in nedeljo do popoldne, ter da ne plača nikakršnih procentov. Ko pa so delavci to zahtevali, jim je zagrozil z odpuštom. Po intervenciji del. zapužnika je pa hotel na vsak način poizvedeti, kdo je to zahteval, vzela knjižico in svinčnik ter vsakega vprašal, ali bo delal do 1. ali do 5. Delavci pa so zahtevali izvajanje kolekt. pogodbe, za kar jim grozi odpust.

Delavci obžalujemo, da tako solidna firma nima izobraženega in pametnega delovodje, ki bi poznal zakonska določila kolektivne pogodbe, obenem pa kličemo: Delavci, organizirajte se v močno stavbinsko organizacijo, ki vas bo branila in vodila do izboljšanja razmer.

Stavbinski delavec.

MARIBOR

Srednji vek vlada še vedno v Mariboru pri gradnji semenišča, kajti tam se še vedno dogajajo stvari, ki spadajo v zgodovino srednjega veka. Človeku se vsaj tako zdi, ko sliši in vidi nečloveško priganjanje, preklinjanje in huronsko vpitje nekaterih predpostavljanih in tudi nelepimi priimki niso redki.

Ne vemo, ali je vse to vodstvu podjetja znano? Pribijemo samo to, da take metode niso v slavo in čast podjetja, zato opozarjamo tem potom vodstvo podjetja, naj v tem oziru napravi red, in naj bo občevanje predpostavljanih z delavci malo bolj človeško. Zaenkrat naj zastopuje to, če se pa ne bo prenehalo s tem sistemom, pa pridemo na dan z imeni in s še marsikakšno neljubo zadevo!

Vam pa, sotrpini, kličemo: Takrat se bo izboljšal naš položaj, kadar bomo združeni enotno v svoji strokovni organizaciji in to je Savez Gradjevinskih delavcev Jugoslavije (Zveza gradbenih delavcev Jugoslavije). Družnost!

Ah.

Kovinarji

KOVINARJI ŠTORE

Delavci zaposleni v železarni Štore, organizirani v SMRJ, so julija meseca t. l. zahtevali povišanje mezd oziroma draginjske doklade in znižanje stanarine za 50% v tovarniških stanovanjih. Prva razprava se je vršila 28. julija, ki je bila brezuspešna. Druga je bila informa-

tiivnega značaja in tudi brezuspešna. Dne 23. okt. t. l. je bila zopet razprava, ki istotako ni rodila nikakega uspeha, ker podjetje stoji na stališču, da se življenjske potrebnosti v tovarniškem konsumu niso podražile, kljub temu da je uradno dokazano 24% porasta cen. Delavstvo je na svojem zborovanju dne 31. t. l. enoglasno zahtevalo arbitražno komisijo, ker delavstvo vztraja na svojih minimalnih zahtevah 4 Din draginjske doklade na delovni dan.

Kovinar.

Pripomba uredništva: Nam se zdi, da je to prvi ali eden prvih slučajev, da gre spor pred arbitražno komisijo v smislu uredbe o prisilni arbitraži. Zato je veliko vprašanje, kakšen bo rezultat. Zato mora kovinarsko delavstvo v Štoreh biti složno in enotno okoli svoje organizacije, še bolj kot doslej. Samo enotnost delavstva in odločnost ter pravilno delo strokovne organizacije bo kovinarjem v Železarni Štore prinesla izpolnitev pravičnih zahtev.

Zato nobenega kolebanja in nezaupanja, ampak čuvati svojo enotnost — svojo moč!

Tekstilci

Zborovanje tekstilno-oblačilnih delavcev.

se je vršilo 17. t. m. v Zagrebu. Po referatih ss. Pintarja in Špoljarića je bila sprejeta resolucija, ki zahteva za tekstilno delavstvo 40urni tednik. Resolucija pravi med drugim:

»Da bi se skrajšal delovni čas in ublažila brezposelnost v tekstilni industriji, zahtevajo tekstilni delavci in delavke odločno, da se ratificira in uvede 40 urni delovni teden. Za konvencijo v 40 urnem delovnem tednu v tekstilni industriji so glasovali delegati naše države (na zasedanju Mednar. konf. dela v Ženevi od 3. do 23. jun. t. l.). Uničujoče in intenzivno delo pri strojih v tekstilni industriji, dokazano ubija mlado žensko delovno silo, kot sploh tekstilno delavstvo. Zato je nujno potrebno izvesti skrajšanje delovnega časa v tekstilni industriji v naši državi. 40 urni tednik se mora takoj vnesti v našo zakonodajo in naj se ne čaka na ratifikacijo te konvencije, temveč naj pristojno ministristvo takoj ukaže izvajanje 40 urnega delovnega tedna v naši državi.

Trbovlje

Rudarji in obrtniki industrijskih krajev pozdravljamo »Del. list«, v katerem vidimo pravi cilj in kazipot zgraditve delavske enotnosti, katera je najvažnejši in najpotrebnejši pogoj za vsak delavski uspeh in vsako delavsko zmago. Brez enotnosti ni zmage, ampak poraz. Tak del. list je bil že zelo nujna potreba delavskemu razredu. Zadnje dni smo pa imeli priliko še bolj spoznati, kdo in kateri list je za združitev — kdo in kateri listi so pa proti združitvi. Rudarji, organizirani in neorganizirani simpatizerji Z. R. J. kakor tudi ostali čitatelji »Del. lista« in drugih del. listov, »Delavca« itd., smo se zgradili nad pisanjem »Delavca« št. 10 z dne 10. okt. t. l. in nikakor nismo mogli razumeti, da se najdejo še taki vodje v del. vrstah, da napišejo članke, kakor je to pričel »Delavec« pod rubriko »Naši Trockisti« in članek »Obrat. razprava pri rud. T. P. D.« Tako pisanje je razbijaško delo v del. vrstah, je borba proti delavski skupnosti, proti vsem onim, ki hočejo in gradijo enotnost del. ljudstva. Čudili smo se, da je »Del. list« tako pomirjevalno vplival na to razbijaško demagoško delo piscev tega članka in da je celo nudil roko tako odločnim nasprotnikom del. enotnosti, to

je res dejanje, ki kaže, kako iskreno in vztrajno se »Delavski list« bori za enotnost! »Del. list« si je s tem pridobil še večje simpatije med vsemi naročniki in čitatelji, s tem korakom je pobita vsaka demagogija, da je »Del. list« razbijaški.

V »Delavcu« čitamo tudi pod rubriko »Obratne razprave na rud. T. P. D.«, da je z dne 15. sept. 1937 mezdno gibanje zaključeno in da so zahtevali in sprejeli rudarji pač to, kolikor so čutili organizirane moči v sebi, nadalje, da naj ne mečejo krivde za majhen uspeh na zastopnike rudarjev, temveč naj priznajo to krivdo tistim, ki 10 let nergajo med rudarji in jim jemljejo vero v njih lastno organizacijo. Zakaj, dokler bo večina rudarjev neorganizirana, toliko časa se ne more računati z večjimi uspehi itd. Kdo in kje je tisti krivec, da se rudarji ne organizirajo, je pač danes že vsakemu laiku znano. Čudimo se, da vodstvo izjavlja, da je z razpravo z dne 15. sept. t. l. mezdno gibanje zaključeno, ko je pa vendar bil sklep delavstva, da se to, kar je družba nudila, enkratni nabavni prispevek od Din 150 do 300, ne odkloni, pač pa se pogajanja še naprej vrše toliko časa, da T. P. D. prizna rudarskemu delavstvu upravičeno draginjsko doklado, ker s tem nabav. prispevkom nismo rudarji pridobili niti 1.— Din na storjeni siht, kar še od daleč ne odgovarja nastali draginji, ki je narasla čez 25%, če bi rudarji dobili in bi tudi morali dobiti na storjeni siht Din 5.— bi to komaj za silo odgovarjalo do sedaj narasli draginji. Zato ogorčeno obsojamo delo vodstva, da ne upošteva sklepe in predloge rud. delavstva, ter gre preko njih in brez odobritve delavstva mezdno gibanje v času najboljše konjunktore dobičkov kapitalistov TPD zaključuje.

Rudarji pozivamo vse neorganizirane in simpatizerje razred. borbe in razred. strok. org. da vstopijo v razred. strok. organizacijo in da v isti delujejo za njen razmah in procvit ter na ta način zgrade v njej res dobre in zdrave demokratske razmere; dokler bodo rudarji stali izven org., toliko časa se ne bo njih položaj izboljšal, nasprotno, še poslabšal.

Naj živi enotnost delavskega razreda!

Naj živi naša Zveza rudarjev v Jugoslaviji!

Spor za delavsko-zbornične subvencije.

Smatramo za našo dolžnost, da tudi mi spregovorimo o predmetu, na katerem se zadnji čas tako ljuto prereka ožji krog vodilnih funkcionarjev razrednih organizacij pri nas.

Gre za delavsko - zbornične subvencije. Načelstvo II. skupine Rud. zadrage ima namen v predstoječi zimi nadaljevati z pred leti začeti zaupniškimi tečajji, ne zadovoljuje se pa z običajno subvencijo Del. zbornice v to svrhu (28.000 Din za prošle tečaje), smatra, da so običajni dohodki II. skupine prenizki, ter zaheva, da Del. zbornica vrne II. skupini polovico prispevkov, ki jih plačujejo rudarji Delavski zbornici. — Uprava ZRJ pa temu oporeka, kakor tudi izpodbija načelstvu II. skupine pristojnost, da bi ono vršilo zaupniške tečaje z utemeljevanjem, da je to naloga strokovne organizacije. K temu pa se mešajo še drugi iz občine, ki neposredno niso zainteresirani, iz čisto prestižnih motivov. Zato jih puščamo ob strani.

Smatramo, da bi tega spora (ki dobiva že zelo nedostojne oblike) ne bilo, če bi bila v veljavi praksa, da se nasprotujoči si stališča poedinih sodrugov iznesejo na diskusijo vsaj pred širši krog strokovnih aktivistov, kjer bi

obveljalo ono, kar bi se v interesu strokovne organizacije kolektivno sklenilo. Na ta način bi bilo zagotovljeno, da osebni interesi tega ali onega ne bi obveljali in bili motivi sličnih sporov, ki samo rušijo ugled tako poedincev, kakor organizacije. Predvsem pa se o dogaja radi tega, ker vpada vpliv strokovne organizacije na II. skupino. Da ne bi k slednjemu še sami prispevali, ostavljamo ob strani vse one nizke strasti, in obravnavamo vprašanje čisto iz interesov razrednega strokovnega pokreta.

Ker je med delavstvom nujno treba oživljati smisel in interes za strok. organizacijo in jo uveljavljati, se tudi mi pridružujemo onemu stališču, da naj strokovna organizacija prejme predmetno subvencijo in vrši izobraževalne tečaje. Zmotna in škodljiva je pa ona druga tendenca, ki jo že več let opažamo pri načelstvu II. skupine — tendenca zapostavljanja svobodne strokovne organizacije pred ustanovo II. skupine Rud. zadrage, da strokovna organizacija pred slednjo izgublja na važnosti in veljavi, kakor tudi pretirano oboževanje osebne iniciative in odločanja n. aškodo strokovni organizaciji in kolektivnega soodločanja v njej (proletarske demokracije). Posebno ob sedanjem sporu okrog subvencije se jasno vidi, da mu je glavni motiv predpostavlanje II. skupine nad strokovno organizacijo, v zvezi s tem pa tudi osebna konkurenca za prestiž. Načelstvo II. skupine se očitno hoče čim bolj osamosvojiti od strokovne organizacije s tem, da si zagotovi večja finančna sredstva za razvijanje večje aktivnosti po liniji II. skupine, kar gre očito na škodo vplivu in moči strokovne organizacije. Zaupnike II. skupine, ki so mislim 100% člani strok. organizacije, opominjamo na nekatera neoporečna dejstva in načela razrednega strokovnega pokreta:

Svobodna razredna strokovna organizacija je glavno sredstvo borbe v delavskih rokah, ki ga ustanova II. skupine ne more zameniti ali nadoknaditi.

II. skupina delavskih zaupnikov je prisilna organizacija, ki ima z rudarskim zakonom predpisan omejen delokrog, ker omejeno, da bi se mogla spremeniti v organ borbe v čisto delavskih rokah.

Zakon daje zaupnikom II. skupine samo »pravo« na pomirjevalno posredovanje v sporih delavstva s podjetniki. Med tem ko je strokovna organizacija svobodna združitev delavcev, ki ima, v kljub mnogim novim zakonskim omejitvam, vseeno širše in svobodnejše polje delovanja. Zato je II. skupina podrejena važnosti, v kateri morajo zaupniki delovati samo po navodilih in sklepih strokovne organizacije. II. skupina mora »vedriti pod marelom« strokovne organizacije in ne obratno. — Prva in glavna dolžnost delavskih zaupnikov je, biti organiziran, zvest in discipliniran član strokovne organizacije, se pokoravati ji in izvrševati njene sklepe. Dolžnost zaupnika člana strok. organizacije je, buditi med delavstvom smisel za organizacijo, jo širiti in krepiti, ker je jasno, da bo le ob močni hrbtnici strokovne organizacije imel več uspeha v izvrševanju svoje funkcije zaupnika. — Za izvrševanje svoje funkcije je odgovoren pred strokovno organizacijo in preko nje pred vsem delavstvom. Strokovna organizacija postavlja liste kandidatov za volitve zaupnikov; izbira jih izmed svojega članstva po merilu, kdo je sposobnejši, boljši in zvestejši, da bi imela generacijo, da se bo kot zaupnik točno držal navodil, sklepov in načel strokovne organizacije. — Vsako odtujevanje vplivu svoje strokovne organi-

Žene

Izobrazujmo se!

zacije pa sliči na izdajstvo nad strok. organizacijo. Strok. organizacija ni samo zato tu, da omogoča izvolitev zaupnika, ampak so zaupniki sredstvo v rokah strokovne organizacije.

Navedenim dejstvom in načelom upamo, ne bo oporekanja. Navajamo jih tudi le zato, ker je ob njih jasna in lahka rešitev sedanjega spora okrog subvencij. Čudimo se, kako more načelstvo II. skupine pretendirati na polovico še onih prispevkov, ki jih rudarji plačujejo Delavski zbornici, ko vendar razpolaga z vsemi prispevki, ki jih rudarji plačujejo tudi v Rudarsko drugo v iznosu 1 Din mesečno. Prav pošteno in pravilno bi pač bilo, da delavstvo dobi možnost soodločanja, kako naj se razpolaga in čim koristnejše porabi ta delavski denar. Brez dvoma, da je izobrazba delavstvu nujno potrebna in da si jo delavstvo tudi želi. Dolžnost je pa strokovnih organizacij, da mu jo nudijo.

Načelstvo II. skupine se sklicuje, da je ono predstavništvo vseh rudarjev in da bi bilo po njemu edino pravično da ono prejme subvencijo od Del. zbornice za vršitev izobraževalnih tečajev, ne pa ZRJ, ker bi v tem slučaju očitalo druge strokovne organizacije, da je ZRJ favorizirana. — Za tem se krije samo grandomanija, osebna ambicija, ki gre na škodo interese strok. organizacije. Ne bi smelo iti za to, kdo osebno bi predaval, ampak, kaj in kako ter da se pri tem uveljavljajo strokovne organizacije. Torej izobraževalno delo naj vrše predvsem strokovne organizacije. Očitku, da se neko organizacijo favorizira, se je kaj lahko ogniti.

Spet tu, kakor že v mnogih slučajih se kaže potreba skupnega sodelovanja vseh teh strokovnih organizacij. Saj se vendar lahko sestavi skupni medstrokovni odbor z nalogo izvedbe tečajev. Določijo naj se predavatelji iz treh organizacij. Razredna strokovna organizacija se vendar nima vzroka bati za svoj prestiž pred drugimi, če vztraja na svojem razrednem stališču. Vrh tega bi se pa v tem primeru lahko rudarji tudi nadejali na boljše kakovost predavanj, ker bi se predavatelji v izogib kritiki v to potrudili.

JEŽICA

Klub esperantistov Ljubljana je priredil v nedeljo, dne 21. oktobra na Ježici v gasilskem domu predavanje v esperantskem jeziku. Predavatelj je razložil pomen in važnost tega jezika ter prikazal potrebo, da se tudi na Ježici prične s tečajem tega jezika.

Takoj pri predavanju se je prijavilo večje število interesentov, ki se bodo udeleževali tečaja. Sklenilo se je, da se tečaj prične v nedeljo, 7. nov., v gasilskem domu, kjer se bodo sprejemali tudi še novi tečajniki.

Priporočamo delavcem občine Ježica, da se tega tečaja obilno udeležijo.

STROKOVNA ENOTNOST V AMERIKI.

Koncem tega meseca se bosta sestali na skupno sejo vodstvi Ameriške federacije dela (pod vodstvom Greena) in Odbor za industrijske delavske zveze (pod vodstvom Lewisa). Na seji bodo razpravljali vprašanje enotnosti med obema največjima sindikalnima organizacijama v Združenih državah. O uspehu seje bomo poročali.

General Franco uvedel vojaško službo za žene. V Francovi Spaniji bodo odslej vse žene morale od 17. do 35. leta vršiti službo v raznih socialnih ustanovah ali pa organizacijah španske falange (fašist. org.).

Naš največji sovražnik je naša nevednost. »Ja, če bi preje vedela, potem ne bi takole prišlo« navadno govorimo. Zato, da bi pa res kaj preje vedela, pa malokatera kaj stori. V šole smo malo hodile in še takrat se nismo mogle toliko naučiti. Ni bilo denarja za knjige in zvezke, često še za obleko in obutev ne. Potem smo šle delat. Ves dan 10, 12, 14 ur, prihajale zbite domov, pojedle in legle. Za čitanje in izobrazbo ni bilo niti časa niti volje. Kolikor je bilo prostega časa ob nedeljah, ga je vsaka skušala porabiti za razvedrilo — kdo bi branil to mlademu dekletu, ki ves teden gara med štirimi stenami. Tako da smo se naučile samo tistega, kar smo čutile na svoji koži: delam in garam, pa se komaj, komaj preživljam; fant mi je lepo govoril, dobil je kar je hotel in je šel — ako nočem, da bo vedno tako, moram biti oprezna in raje jaz lagati drugim; ta se je upirala podjetniku, pa jo je vrgel ven, bolje je, če sem tiho; in tako dalje. Ob vsakem takem dogodku smo se kaj naučile — toda slabo. Gledale smo le na tisto, kar smo lahko videle, tega, zakaj moramo me samo delati, drugim se pa dobro godi; zakaj je podjetnik lahko vrgel ven našo tovarišico; zakaj nisem vedela, kaj je prava ljubezen — tega pa nismo vedele. Toda me to moramo vedeti — saj je vsaka izmed nas prepričana, da se mora naše življenje spremeniti in poboljšati. Vedeti pa moramo kako! Vedeti moramo, da na tisoče in tisoče deklet in žena prav tako slabo živi, da milijone delavcev išče izhoda. Zavedati se zato moramo najprej, da smo del te ogromne delavske množice, ki mora najti izhod iz svojega položaja, če neče umreti.

Razmere, v katerih živimo, so posledica nekkih vzrokov. Ako hočemo spremeniti razmere, moramo spremeniti vzroke. Najprej jih pa moramo spoznati. Spoznala jih bomo iz življenja in iz knjig. Kajti pred nami in z nami so živeli ljudje, ki so čutili krivice in tudi iskali vzrokov. Mnogo njihovih odkritij se je izkazalo, da so pravilna. Ako bi jih preje in vse vedele, gotovo ne bi tako živele kot danes.

Zato pa, izobrazujmo se! Mogoče je vsaki sami težko — pa se domeni par prijateljic, da bodo skupaj čitale knjigo tisti čas, ko morajo druge šivati in krpati, ali pa kaj podobnega. Nato se pa o prečitnem pogovorite. Posebno sedaj jeseni in pozimi je to lažje. Potem pa še nekaj: naša delavska društva imajo namen, da nam nudijo izobrazbo, ki je nismo mogli v šolah dobiti. Tam so sodrugi, ki poznajo knjige in lahko svetujejo, tam so predavateljice, ki odpirajo oči. In tam je tudi naše mesto, drage sodružice!

Kaj pa naj predvsem čitamo? Delavsko časopisje in revije, knjige delavskih založb. Ako bi se pa katera hotela poučiti o kakem posebnem vprašanju ali pa da česa v knjigah ne razume, pa lahko vpraša kar v »Delavskem listu«, skušale bomo potem skupno rešiti vprašanje.

Dragi sodrug urednik

Prosim te, odstopi mi majhen prostorček v »Del. listu«, da napišem nekaj vrstic iz izkušenj svojega življenja kot tovarniška uradnica.

Rodila sem se v »boljši« družini. Ko sem dovršila malo maturo in dvorazredno trgovsko

šolo, sem dobila službo v tekstilni tovarni. Bila sem seveda v vseh ozirih popolna dama. Moje misli so tedaj obsegale: ljubavne avanture, eleganco, ples in izlete — razume se, samo z »boljšo« družbo. Kar sem zaslužila, sem imela za luksuz, živeli pa so me doma.

Ko bi tedaj izhajal »Del. list«, in bi mi ga kdo ponudil, bi ga užaljena in s prezirom zavrnila, češ: jaz, fina, izobražena dama in uradnica naj čitam delavski časopis? Saj sem vendar nekaj več, kot pa navaden umazan in neotesan delavec!

Toda časi so se spremenili in sicer tako, da sem se nenadoma morala sama preživljati. To je kmalu spravilo moje življenje v čisto drug tir, počasi, počasi pa je spravilo v drug tir tudi moja pamet. Začela sem misliti in temeljito opazovati življenje okoli sebe. Sedaj sem že 6 let v tovarni in delam bolj kakor kakšna delavka, ker moram delati fizično in duševno. Tudi odgovornost imam večjo, plačo pa imam isto, tako, da sem večkrat lačna kot pa sita, pri vsem tem pa sem morala 6 let študirati — zakaj? Zato, da ima podjetnik od mene večje koristi!

Danes ne gledam več izviška na delavce, ker jih ne sodim več po zunanosti in tudi razumem, zakaj niso tako izobraženi, ker se zavedam, da sem sama najbolj izrabljena delavka. Danes ne vidim v delavcu več manjvredne ljudi, ampak le ljudi, ki ustvarjajo z nami vred bogastvo nim, ki nič ne delajo, danes vidim v delavcih borec, ki se bore za nas uradništvo, čeprav smo mi po navadi iz nevednosti ali iz strahopetnosti še često njihovi priganjači mesto da bi bili njihovi soborci!

Tekstilna uradnica.

Novi feminizem

Predvojni feminizem (žensko gibanje) je bil povsem nekaj drugega kot je danes. Do pred kratkim program feminističnega pokreta ni mogel pritegniti širokih slojev žena, dočim danes v spremenjenih razmerah predstavlja isti program, center, okoli katerega se zbira žene. Feministični pokret predstavlja ženo ki dela, predstavlja napredno ženo, a se bori za pravice vseh žena.

Do pred vojne se žena ni mnogo udeleževala v produkciji in je le počasi stopala v družabno življenje. Svetovna vojna je vse spremenila, žena je morala pod jako težkimi okoliščinami preizkusiti svoje sposobnosti.

Ono, kar so feministične organizacije desetletja zahtevale, to je volilno pravico, so dobile žene v večjih in naprednejših državah precej lahko, ravno radi nastalih sprememb v družabnem življenju.

Sodelovanje žene v javnosti je ustvarilo celo vrsto socialnih ustanov, v prvi vrsti služijo za zaščito otrok in mater. Žene so pričele zavedati svojih pravic in te hočejo zavarovati po svojih organizacijah.

Radi stalnega pritiska na žene, posebno v fašističnih državah, kjer skušajo rešiti problem brezposelnosti na ta način, da vržejo žene iz produkcije in jih odstranijo iz visokih šol in radi vedno večje vojne nevarnosti, so žene primorane, da se danes še bolj zbira okoli svojih organizacij. S tem hočejo ohraniti pridobitve dolgoletnega razvoja in borbe in si pridobiti še ostale svoje zahteve. In ravno na tej liniji se sreča ženski pokret z ostalimi strujami. Oni dogodki, ki so ves svet razdelili na dva

tabora, na pobornike miru in demokracije in na pobornike fašizma (in s tem vojne), ti dogodki so opredelili tudi žene, da zavzamejo svoja mesta v taboru demokracije.

Dosedanja glavna točka feministične borbe ni več ženska volilna pravica. Dobila je le drugovrstni pomen, a na prvo mesto je stopila zahteva, ki so jo feministične organizacije postavile šele v povojnih letih in to je borba za mir. Feminizem ne zahteva samo izenačenje z možem, ker pomeni danes to izenačenje enakost v bedi in brezposelnosti, enakost na bojiščih in v smrti, temveč zahteva izenačenje in enakost za vse ljudi v lepi in boljši bodočnosti.

(Po reviji »Žena danas«.)

Dopis iz Francije

Leus, 29. 10. 1937.

Čitala sem »Delavski list« od dne 22. oktobra t. l., v katerem Hrastniški sodrugi opisujejo tamkajšnje razmere pri rudniku.

Mi hočemo, da Francija ostane v svetu kot država-predhodnica napredka in osvobojenja vseh narodov

Francoska radikalno-socialistična stranka je te dni imela svoj redni letni kongres. Kakor se je že pričakovalo, je kongres odločno odobril politiko Ljudske fronte in njene vlade... V resoluciji stranka izraža privrženost Ljudski fronti in poziva na enotnost vse levičarske stranke. Zelo zanimivo je, da je ravno ta stranka, ki je stranka kmečkih posestnikov, trgovcev, obrtnikov in rentijerjev, letos po enem letu vlade Ljudske fronte veliko bolj enotno, kot na lanskem kongresu brani Ljudsko fronto.

Odločno sta nastopila na kongresu prvaka stranke ministra Herriot in Daladier, Herriot je med drugim izjavil:

»Danes se pozabljajo principi, ne spoštujemo se več pogodbe. Ne pokličemo se več poslaniki, ne gleda se na odredbe, napisane v pogodbah in niti ne na one, ki so zapisane v zakonu človekoljubja. Bombardirajo se odprta mesta. Ne, ni mogoče, da bi se čul samo veliki glas predsednika Roosevelta glede obsodbe vseh vojaških postopkov. Kaj bi bilo od Francije, če ona ne bi pri-

Obžalovanja vredno je, da še danes v teh kritičnih časih delavci še ne vedo, kaj zahtevajo njihovi interesi.

Ali naj mar rudarjeva žena, ki trpi poleg svojega moža, pokaže pot do izboljšanja delavskega položaja. Pot do izboljšanja delavskega položaja vodi edino potom enotne organizacije, ki vas bo dovedla do vaših pravic.

Živela delavska enotnost!

H. L.

»Nočemo več roditi otrok.« Pod to parolo je demonstriralo mnogo mater v New Yorku po ulicah in trgih. Zahtevale so od občine, da čimprej poruši veliko število nezdravih hiš v New Yorku, ki so prava legla jetike in drugih boleznih in v katerih stanuje mnogo družin. Izjavile so, da nočejo roditi otrok, ki bi bili prisiljeni, da žive v tako nezdravih stanovanjih.

Beograjska »Politika« prinaša poleg te vesti tudi sliko odločnih mater.

družila svoj glas temu velikemu in plemenitemu glasu. Čutim kot svojo dolžnost in pravico povedati, z upanjem, da bom tudi pri drugih narodih uspavano zavest: pogledjte ljudje, če ste ljudje! Nahajamo se v popolnem vračanju k barbarstvu.

Vojni minister Daladier pa je v svojem govoru med drugim izjavil:

»Mi smo pokazali veliko voljo za mir. Mi hočemo mir. To smo rekli in ponavljali. Francoske zastave so site slave. Mi smo prebogatil slave in nam je ni treba iskati. Mi prav tako vemo, da bodo vsi ti spori, vsa ta bremena oboroževanja na koncu potegnili svet v katastrofo, iz katere se nikoli ne bo dvignil. Civilizacije, ki so bile prav tako sijajne kot je naša, so zakopane v pesku puščav. Mi hočemo, da bo zapadna civilizacija šla in se pridružila v grobu civilizacijam, ki so izginile.«

Svoj govor je zaključil z besedami: »Hočemo, da Francija ostane v svetu država-predhodnica napredka in osvoboditve vseh narodov.«

Naročnikom

»Delavskega lista« v inozemstvu

Vsem naročnikom, kolporterjem in prijateljem »Delavskega lista« v inozemstvu, se uprava in uredništvo iskreno zahvaljuje za vso njihovo pozornost in agitacijo za naš list.

V tem kratkem času izhajanja »Del. lista« dobivamo številna priznanja o pravilni liniji in iskrenem pisanju lista. Kot so gotovo že opazili naši naročniki v inozemstvu, ne posveča list pažnjo socialnemu, gospodarskemu, političnemu in kulturnemu vprašanju samo v naši ožji domovini Sloveniji, temveč posveča ter bo posvečal tudi delovanju in življenju naših izseljencev.

Vsem izseljencem kličemo: ohranite še nadalje vašo naklonjenost do »Delavskega lista«, ki trdno stoji na braniku vsega slovenskega delavstva tu in v inozemstvu.

Za tiskovni sklad so darovali:

Hayauga, Francija: Žbogar Anton 5 fr., Mađen Franc 5 fr., Andre Ferjuc 6 fr., Gabič Jure 4 fr., Kalan Lovrenc 5 fr.

Gallaumines: Društvo »Vesna« 10 fr., Železnik Jožef 10 fr., Neimenovani naročniki 20 fr. — Skupaj 65 frankov.

Vsem sodružna hvala!

Drobne novice

V slovenskih planinskih kočah najdeš vedno več hitlerjevskih časopisov.

Voditelji bolgarskih razpuščenih trank so kralju dali predstavko, naj dovolj javno razpravljajo o bodoči ustavi in naj se ustava ne sklepa v največji tajnosti.

Nemčijo so stale parade ob priliki Mossolinijevega obiska 22 milijonov Din.

Na Poljskem je začelo stavkati 53.000 učiteljev za svobodne strokovne organizacije. Mnogo učiteljev je bilo aretiranih.

V Berlinu so v parkih postavili posebne rumeno barvane klopi — za Zide, da bi se tako ohranila arijska rasa čista!

Tudi v Varšavi so v šoli uvedli posebne klopi za Zide. Zidovski študenti so se uprli, da bi v njih sedeli. 20 stoletje — ali nova kultura?

IZ UREDNIŠTVA

Vsem našim dopisnikom sporočamo, da nekaterih dopisov nismo mogli priobčiti, druge smo pa morali popraviti. Ni to po naši krivdi. Prosim pa, da nam dopise še pošiljate in še več kot do sedaj, priobčili bomo, kar bomo le mogli.

Ker se mora list boriti z velikimi težavami, pozivamo vse naše prijatelje, da s podvojenimi silami širijo naš list in ga oskrbujejo z živimi, zanimivimi dopisi.

Pomislite, kakšna škoda bi bila, če bi »Delavski list« prenehal izhajati! In kaj si ti storil zanj?